

TITEL	Cardboardles-beest met bewegende delen (lesformat)
Leerjaar	Groep 5 en 6.
Type les	Een les cardboards maken in aansluiting op het dagproject: 'Een beestenboel op school'.
Lesduur	90 minuten.
Omschrijving van de les	<p>Een les waarin de kinderen op onderzoekende, experimenterende en uitvoerende manier kennismaken met cardboards en cardboard-animatie.</p> <p>Wat is een cardboard-animatie? Hoe kun je met verschillende cardboards een beweging laten zien? Hoe ziet een beweging eruit?</p> <p>De kinderen bekijken een presentatie over cardboards en cardboard-animatie zoals deze gebruikt worden in de beeldende kunst. De kinderen onderzoeken hoe ze onderdelen van hun cardboard kunnen laten bewegen. De kinderen construeren van stevig karton een cardboardfiguur met bewegende onderdelen en beschilderen deze met plakkaatverf.</p> <p>De kinderen werken met beelden om daar gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te kunnen communiceren (kunstzinnige oriëntatie). De kinderen werken met ruimtedoorstekende vormen (constructies) (ruimte). De kinderen werken met lichaamsvormen van mensen en dieren en deze in verhouding weergeven (vorm). De kinderen werken met texturen bij het schilderen op het platte vlak (textuur). De kinderen werken met beschilderen en versieren van werkstukken met plakkaatverf (schilderen). De kinderen werken met reflectie (reflecteren).</p>
Onderwerpen	Cardboard, animatie, beweging en beesten.
Vakgebied	Kunstzinnige oriëntatie in aansluiting op de projectdag: 'Een beestenboel op school'.
Leerinhoud	
TULE kerndoel 54	<p>De kinderen gebruiken beelden om daar gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren (kunstzinnige oriëntatie).</p> <p>De kinderen kunnen ruimtedoorstekende vormen maken (constructies) (ruimte).</p> <p>De kinderen kunnen lichaamsvormen van mensen en dieren in verhouding weergeven (vorm).</p> <p>De kinderen gebruiken texturen bij het schilderen op het platte vlak (textuur).</p> <p>De kinderen kunnen werkstukken beschilderen en versieren met plakkaatverf (schilderen).</p>
TULE kerndoel 55	<p>De kinderen bespreken de plannen: Wat ga je maken en hoe ga je dat maken (reflecteren)?</p> <p>De kinderen bespreken het eigen product en werkproces en dat van groepsgenoten (reflecteren). De kinderen bespreken en bekijken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten met aandacht voor verschillen in ontwerp, vormgeving en presentatie (reflecteren).</p>

Uitvoering	
Lesplanning	<p>Lesduur: 90 minuten. Inleiding: 15 minuten. Opdracht 1: 15 minuten. Opdracht 2: 45 minuten. Opruimen: 5 minuten. Reflectie en afronding: 10 minuten.</p>
Vorbereiding	<p>Verzamel in de weken voor de project dag kartonnen dozen en stukken karton; diverse stukken karton in formaten tussen 30 bij 30 cm en 80 bij 80 cm (4 á 5 stukken in totaal per groepje van 4 kinderen). Deze stukken zijn uit kleine en grote kartonnen dozen te halen. Indien grote stukken karton niet zijn te vinden kunnen ook kleinere stukken gebruikt worden die later door de kinderen aan elkaar bevestigd worden.</p> <p>Bestudeer de presentatie 'Cardboardles-beest met bewegende delen (presentatie)'. Bestudeer de inhoud van dit lesformat.</p> <p>Bestudeer de volgende bijlagen, video 1 is bijgevoegd in de presentatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cardboardles-beest met bewegende delen (video 1). <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord. • Open de presentatie op het Digibord. <p>Zet de volgende materialen klaar:</p> <p>Stevig karton van kartonnen dozen; diverse stukken karton in formaten tussen 30 bij 30 cm en 80 bij 80 cm (4 á 5 stukken in totaal per groepje van 4 kinderen). Deze stukken zijn uit kleine en grote kartonnen dozen te halen. Indien grote stukken karton niet zijn te vinden kunnen ook kleinere stukken gebruikt worden die later door de kinderen aan elkaar bevestigd worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grijs potloden. • Splitpennen (per kind zo'n 10 stuks). • Nietmachines. • Knutsellijm. • Scharen. • Kwasten. • Eierdozen of stukken karton om verf op te spuiten als palet. • Potjes met water om kwasten uit te spoelen. • Plakkaatverf in diverse kleuren (in ieder geval geel, rood, blauw, oranje, groen en wit). • Bescherming voor op de tafels (bijvoorbeeld oude kranten of zeil). • Papier om kwasten mee te drogen. • Optioneel: schorten/ bescherming voor kleding. • Optioneel: Stanley mesjes en snijmatten. • Diverse voorwerpjes zoals dopjes, spijkers, stukjes spons om mee te stempelen. <p>Tip: Grote stukken karton zijn vaak bij fietsenhandelaren te krijgen.</p> <p>Zorg dat bij het starten van de les de eierdozen/ stukken karton met hoopjes verf in elke kleur al klaar staan.</p> <p>Eventueel kan het lied 'cardboardles-beest met bewegende delen (muziekfragment)' tijdens de opdrachten afgespeeld worden.</p>
Inleiding	<p>Vertel: Vandaag gaan we aan de slag met het dagproject: 'Een beestenboek op school'.</p> <p>In deze les gaan jullie cardboardfiguren maken voor de cardboard-animatie die jullie weer later gaan maken, tijdens de workshop.</p>

Vraag: Wie kan vertellen wat een cardboard-animatie is?

Vertel: Een cardboard-animatie is een soort van tekenfilm met kartonnen figuren. Soms zijn deze figuren beschilderd of ingekleurd. Sjors Vervoort is een kunstenaar die veel cardboard-animaties maakt. We gaan een filmpje bekijken dat hij heeft gemaakt.

Start de presentatie: 'Cardboardles-beest met bewegende delen (presentatie)', toon afbeelding 1 en 2: 'dit is een video: Cardboardles-beest met bewegende delen (video 1)':

Vraag: Wat heb je gezien?

Vertel: Er zijn allemaal beesten te zien die de stad onderzoeken, door de stad te lopen, in buizen te kruipen, lopen te rollen, enzovoort.

Vraag: Welk soorten beesten heb je gezien?

Antwoord: Er waren fantasiebeesten en beesten die leken op wormen, rupsen en torren te zien.

Toon afbeelding 3:

Vraag: Wat zien jullie hier? Hoe komt het dat de steen op een beest lijkt?

Vertel: Je ziet hier twee 'beesten'. De steen heeft oogjes gekregen waardoor het lijkt alsof het een 'beest' is en de steen lijkt daardoor te leven. Het konijn is heel groot. Het lijkt net alsof een heel groot kind dit konijn op het plein heeft laten vallen.

Jullie gaan vandaag cardboards maken waarmee jullie de school gaan ontdekken. Zo lijkt het straks net of er echte beestjes in de school rond hebben gelopen, terwijl dat in het echt natuurlijk niet zo is.

Toon afbeelding 4:

Vertel: In Berlijn, in Duitsland is een kunststroming die 'Pictoplasma' heet. Het is een kunststroming die zich bezighoudt met het ontwerpen van karakters. In tekenfilms hebben tekenfilmfiguren vaak een eigen karakter. De kunstenaars van 'Pictoplasma' maken hun kunst zo op straat of als graffiti op gebouwen.

Vraag: Wat zien jullie hier?

Vertel: Je ziet hier twee ontwerpen van 'karakters'. De onderste afbeelding is een soort van blauw 'beest' met een grote tong en drie ogen. Dit beest is op een stuk karton geschilderd. De bovenste afbeelding is een muurschildering van een ijsje.

Vraag: Waarom lijkt het ijsje op een tekenfilmfiguur en niet meer een gewoon ijsje?

Vertel: Het ijsje heeft een oog en een mond. Daarnaast heeft het armen en het lijkt alsof de benen uit gesmolten ijs bestaan die onderuit het koekje van het ijsje komen druipen.

Toon afbeelding 5:

Vertel: Door een ding ogen te geven wordt het al heel snel een beestje. Zo kun je zelfs van een kartonnen doos een tekenfilmfiguurtje maken. Jullie gaan straks in groepjes een eigen beest ontwerpen. Daarbij maken jullie een vorm die jullie zelf bedenken en die gaan jullie voorzien van ogen, een mond, een neus, armen, benen en misschien zelfs wel oren.

Toon afbeelding 6:

Vertel: Alles wat je wilt laten bewegen maak je van een los onderdeel. Je begint straks eerst met je basisvorm van je beest en daarna maak je de armen, benen, slurf, oren, enzovoort. De onderdelen die je graag wil laten bewegen knip je los en maak je later met een splitpen vast aan de basisvorm.

Vraag: Welke delen van de olifant kunnen bewegen denk je? Waarom denk je dat?

Vertel: Alle delen die vastzitten met een splitpen aan het lijf van de olifant kunnen bewegen: de staart, de poten en de kop. De slurf kan zelfs in drie delen bewegen.

Toon afbeelding 7:

Vertel: De splitpennen plak je aan de achterkant op je basisvorm vast met plakband.

Toon afbeelding 8:

	<p>Vertel: Voordat jullie aan je ontwerp gaan beginnen gaan we nog naar een paar afbeeldingen van ontwerpen van karakters kijken.</p> <p>Vraag: Welke vormen zien jullie?</p> <p>Mogelijke antwoorden: Wolk, broccoli, mummie, boomblaadje, veel rondjes bij elkaar, cactus, fantasiefiguur, enzovoort.</p> <p>Vertel: Je ontwerp mag dus elke vorm hebben die jij maar kunt bedenken. Alles is goed.</p> <p>Vraag: Wat kunnen jullie vertellen over de ogen?</p> <p>Vertel: De ogen zijn heel verschillend. Sommige ogen zijn heel klein, andere ogen zijn groot. Soms zijn ogen rond of ovaal of zijn ze zelfs maar een streepje. Je mag straks helemaal zelf weten hoe groot je de ogen van je beest maakt of hoeveel ogen. Misschien heeft jullie beest wel één groot oog, drie kleintjes of misschien wel 100 ogen!</p>
Opdracht	<p>Vertel: We verdelen de klas in groepjes van 4 tot 5 kinderen. Elk groepje maakt zijn of haar eigen fantasiebeest.</p> <p>In deze les gaan jullie ook je eigen cardboardbeest/-figuur maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jullie gaan eerst de basisvorm van jullie beest maken. • Bedenk samen met elkaar welk soort beest jullie willen maken en welke vorm dit beest moet krijgen. • Jullie beest mag een echt beest zijn, maar het mag ook een fantasiefiguur zijn of een andersoortig figuur. • Als jullie de basisvorm hebben getekend op een stuk karton mogen jullie die uitknippen. • Teken alle onderdelen die moeten kunnen bewegen op lossen stukken karton. • Knip deze ook uit. Bedenk dat het een beestenboelbeest moet gaan worden en dat dit beest helemaal mag worden zoals jullie dat willen. Misschien heeft jullie beest in plaats van armen wel wielen of heeft jullie beest wel tien benen. • Maak een gaatje in de bewegende onderdelen, waar de splitpennen moeten komen. Maak gaatjes in de basisvorm en in de losse onderdelen. • Beschilder alle onderdelen met verf. Probeer niet te veel verf te gebruiken anders is de verf niet droog als je de animatie gaat maken. Met een wat drogere kwast kunnen jullie ook hele mooie motieven maken. Jullie kunnen ook stempelen met kleine vormpjes op jullie cardboardfiguur om een structuur te krijgen. <p>Voor de leerkracht: Laat de materialen zien en ondersteun de kinderen bij het ontwerpen van de bewegende onderdelen. Hou in de gaten dat de kinderen niet te veel verf gebruiken.</p>
Opdracht 2	<p>Vertel: Als jullie klaar zijn met het maken van jullie beest maken jullie nog een basis, een standaard waardoor het beest kan blijven staan. Bekijk eerst goed hoe jullie beest het beste staat en ga dan aan de slag met de standaard.</p> <p>Toon afbeelding 8:</p> <p>Vertel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Knip twee gelijke stroken karton. • In de ene strook karton knip je (zie de afbeelding linksonder) aan de bovenkant twee inkepingen aan de uiteinden tot de helft van het karton. • Bij de andere strook karton (zie de afbeelding rechtsonder) knip je aan één zijde bovenin een inkeping, tot de helft van het karton. En aan de andere zijde knip je aan de onderkant een inkeping, tot de helft van het karton. • Knip vervolgens ook twee inkepingen in je cardboardfiguur. De inkepingen moeten net zo diep zijn als die van de losse stroken karton. Hoe groter je stroken zijn, hoe beter de cardboards blijven staan. <p>De buitenste inkepingen op de afbeelding van de stroken die je onderin beeld ziet vormen de achterkant van je standaard. De binnenste inkepingen komen aan je cardboardfiguur vast.</p>

	<p>Voor de leerkracht: Doet dit even voor.</p> <p>Toon afbeelding 9:</p> <p>Vertel: Als je de inkepingen hebt gemaakt kun je de stroken in elkaar schuiven.</p>
Opruimen	Voor de leerkracht: Ruim samen alles op.
Reflectie	<p>Bekijk samen de gemaakte werken en vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk soort 'beest' hebben jullie gemaakt? • Welk soort beweging gaat het beest maken? Hoe kun je dat zien? • Wat kun je zeggen over de vorm van het beest? • Wat kun je vertellen over de vorm van de cardboard zelf? • Welke kleuren werden gebruikt? • Is de cardboard helemaal beschilderd of juist niet?
Afronding	<p>Voor de leerkracht: Leg de cardboards op een plek waar deze even kunnen drogen voordat de workshop: 'Cardboard animatie-beestige stopmotion' begint'.</p> <p>De cardboards worden gebruikt tijdens deze workshop.</p>